

پایان نامه کارشناسی ارشد
در رشته حقوق بین الملل عمومی

حمایت سازمان تجارت جهانی از کشورهای در حال توسعه

به کوشش
یاسمن ناصری پیرایواتلو

استاد راهنما:
دکتر محمد امامی

شهریور ماه ۱۳۹۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خدا

اظہارنامہ

اینجانب یاسمن ناصر پیرویواتلو (۹۰۹۳۷۴) دانشجوی رشته‌ی حقوق گرایش بین الملل عمومی دانشکده‌ی حقوق اظہار می‌کنم کہ این پایان نامہ حاصل پژوهش خودم بوده و در جاهایی کہ از منابع دیگران استفادہ کردہ- ام، نشانی دقیق و مشخصات کامل آن را نوشتہ‌ام. همچنین اظہار می‌کنم کہ تحقیق و موضوع پایان نامہ‌ام تکراری نیست و تعہد می‌نمایم کہ بدون مجوز دانشگاه دستاوردهای آن را منتشر ننمودہ و یا در اختیار غیر قرار ندهم. کلیہ حقوق این اثر مطابق با آیین‌نامہ مالکیت فکری و معنوی متعلق بہ دانشگاه شیراز است.

نام و نام خانوادگی: یاسمن ناصر پیرویواتلو

تاریخ و امضا ۱۳۹۲/۶/۲۶

به نام خدا

حمایت سازمان تجارت جهانی از کشورهای در حال توسعه

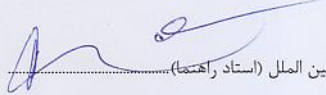
به کوشش
یاسمن ناصری پیریواتلو

پایان نامه
ارائه شده به تحصیلات تکمیلی به عنوان بخشی از فعالیت های تحصیلی لازم برای
اخذ درجه کارشناسی ارشد

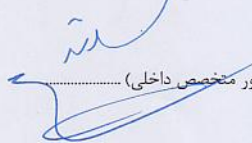
در رشته ی
حقوق بین الملل

از
دانشگاه شیراز - واحد بین الملل
شیراز
جمهوری اسلامی ایران

ارزیابی شده توسط کمیته پایان نامه با درجه : بسیار خوب

دکتر محمد امامی، دانشیار بخش حقوق عمومی و بین الملل (استاد راکتما)

دکتر نادر مردانی، استادیار بخش حقوق عمومی و بین الملل (استاد مشاور)

دکتر مجید سربازیان، استادیار بخش حقوق عمومی و بین الملل (داور متخصص داخلی)

شهریور ۱۳۹۲

تقدیم به

بهترین و بزرگترین داشته‌های زندگی‌م

برادران عزیزم...

سپاسگزاری

پس از سپاس به درگاه خداوند سبحان که توفیق آموختن علم را به این بنده عنایت فرمود تشکر از اساتید فرهیخته به عهده اینجانب فرض است. نخست استاد دانشمند و گرانقدر جناب آقای دکتر محمد امامی که زحمات فراوان و بی‌دریغ به پای من متحمل شدند و مرا با صبر و حوصله فراوانشان راهنمایی فرمودند و در طول دوران دانشجویی از فضل و دانش ایشان بهره‌های فراوان بردم. لذا ضمن آرزوی سلامتی و طول عمر برای ایشان، تشکر و امتنان قلبی خود را نسبت به ایشان ابراز می‌دارم و امیدوارم من نیز توانسته باشم انتظارات ایشان را برآورده کنم. سپس به اساتید ارجمند و فرزانه، جناب آقای دکتر نادر مردانی به خاطر اینکه تقبل نمودند به عنوان استاد مشاور در طول تدوین پایان‌نامه زحمات مرا پذیرا باشند و زحمت مطالعه پایان‌نامه مرا به عهده گرفتند، نهایت تشکر و قدردانی خود را اعلام می‌دارم و برایشان آرزوی سلامتی و طول عمر می‌کنم.

و سرانجام، نهایت والاترین سپاس خود را از صمیم قلب به محضر خانواده عزیز و گرانقدر خود، برادران بزرگوارم که همواره مشوق و یاری‌دهنده‌ام در تمام طول دروان تحصیل بوده‌اند و تمام آموزه‌هایم در بستر محبت و توجه آنها بالیده است، ابراز می‌دارم اگر چه می‌دانم هیچ نوع تشکر و قدردانی، نمی‌تواند زحمات آنان را جبران نماید.

حافظا چون غم و شادی جهان در گذر است   بهتر آنست که ما خاطر خود خوش داریم.

چکیده

حمایت سازمان تجارت جهانی از کشورهای در حال توسعه

به کوشش

یاسمن ناصری پیرایواتلو

حمایت از کشورهای در حال توسعه هدف اصلی سازمان تجارت جهانی است، این هدف علاوه بر خود موافقت-نامه سازمان تجارت جهانی در صدر تمام موافقت‌نامه‌های سازمان تجارت جهانی مورد تاکید قرار گرفته است. حمایت سازمان تجارت جهانی از کشورهای در حال توسعه به دو صورت مجزا قابل تقسیم است. حمایت‌هایی که خود سازمان مسئول اجرای آن هستند، و دیگری حمایت‌هایی است، که سازمان تجارت جهانی به عهده کشورهای توسعه یافته عضو قرار داده است. که در صورت لزوم می‌توانند اعمال کنند. در سالهای اولیه این حمایت‌ها فقط در امور گمرکی بود. در تمام اعلامیه‌های جدید و موافقت‌نامه‌های سازمان تجارت جهانی حمایت از کشورهای در حال توسعه با عنوان رفتار ویژه و متفاوت مورد تاکید قرار گرفته است. در خود اساسنامه سازمان تجارت جهانی ماده قانونی با عنوان رفتار ویژه و متفاوت نسبت به کشورهای در حال توسعه درج نشده است. ولی این عنوان در تمام موافقت‌نامه‌های سازمان تجارت جهانی علاوه بر حمایت‌های دیگر درج شده، به صورت مادّتین به حمایت از کشورهای در حال توسعه پرداخته است. ولی باید ناکافی بودن حمایت‌های سازمان تجارت جهانی از کشورهای در حال توسعه عضو را عنوان کرد. چون اولاً برای این حمایت‌ها ضمانت اجرای حقوقی قرار داده نشده، و وابسته به نگرش کشورهای توسعه یافته است. و در ثانی دوره‌های انتقالی در نظر گرفته شده برای کشورهای در حال توسعه ناچیز و کمتر است. ثالثاً تمام این ترتیبات و حمایت‌ها جنبه موقت دارند و طی دوره خاصی به اتمام می‌رسند. و رابعاً در مصوبات سازمان تجارت جهانی رأی اکثریت دو سوم را لازم دارد، ولی در عمل تمام تصمیمات این سازمان به اجماع گرفته شده است.

واژگان کلیدی: سازمان تجارت جهانی - کشورهای در حال توسعه - رفتار ویژه و متفاوت - تعرفه ترجیحی - رفتار ترجیحی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول: مقدمه
۱۰.....	نظام حقوقی حاکم بر حمایت‌های سازمان تجارت جهانی از کشورهای در حال توسعه
۱۱.....	مبحث اول: حمایت از کشورهای در حال توسعه در محدوده گات
۱۱.....	گفتار اول: شروع حمایت از کشورهای در حال توسعه
۱۳.....	گفتار دوم: حمایت از کشورهای در حال توسعه با عنوان رفتار ویژه و متفاوت عمومیت یافته
۱۸.....	گفتار سوم: حمایت از کشورهای در حال توسعه با اعمال رفتار ویژه و متفاوت پایدار
	مبحث دوم: حمایت از کشورهای در حال توسعه در محدوده سازمان تجارت جهانی با اعمال رفتار ویژه و متفاوت
۲۰.....	گفتار اول: لازمه تغییرات در برنامه‌های کاربردی رفتار ویژه و متفاوت در محدوده حمایت سازمان تجارت جهانی از کشورهای در حال توسعه
۲۱.....	گفتار دوم: تغییرات در برنامه‌های کاربردی رفتار ویژه و متفاوت در محدوده حمایت‌های سازمان تجارت جهانی از کشورهای در حال توسعه
۲۳.....	بند اول: ترتیبات افزایش امکانات تجاری یا افزایش فرصت‌های تجاری برای کشورهای در حال توسعه
۲۳.....	بند دوم: ترتیبات در نظر گرفته شده برای منافع کشورهای در حال توسعه
۲۴.....	بند سوم: ترتیبات کاهش دهنده در تعهدات سازمان تجارت جهانی
۲۵.....	بند چهارم: مقررات مربوط به دوره‌های انتقالی یا انعطاف بیشتر در پذیرش تعهدات
۲۶.....	بند پنجم: مقررات پشتیبانی فنی یا آرایه کمک‌های فنی به کشورهای در حال توسعه
	گفتار سوم: شرح حمایت‌های سازمان تجارت جهانی در اعلامیه مذاکرات در اروگوئه
۳۰.....	از کشورهای در حال توسعه
	مبحث اول: رویکرد جدید سازمان تجارت جهانی در خصوص حمایت از کشورهای در حال توسعه
۳۲.....	گفتار اول: طرح‌های گذشته دور دوحه
۳۴.....	بند اول: ژنو ۲۰۰۴ سوئیس
۳۶.....	

- بند دوم: ۲۰۰۵ هنگ کنگ ۳۸
- بند سوم: اجلاس ژنو ۲۰۰۶ ..... ۳۸
- بند چهارم: ۲۰۰۷ داووس (سوئیس) ۳۹
- گفتار دوم: مهمترین دلایل اختلافات و کشمکشها بین کشورهای در حال توسعه ۳۹
- بند اول: دسترسی به بازارهای کشاورزی ۴۰
- بند دوم: یارانه های کشاورزی ۴۰
- بند سوم: دسترسی به بازارهای صنعتی ۴۱
- بند چهارم: دسترسی به بازار خدمات ۴۲
- بند پنجم: تسهیل تجارت ۴۳
- بند پنجم قسمت اول: رفتارویژه و متفاوت و مقوله توسعه در روند توسعه ای دور دوحه ۴۴
- بند پنجم قسمت دوم: ترجیحات تجاری در روند توسعه ای دور دوحه ۴۵
- بند پنجم قسمت سوم: ظرفیت سازی و کمک های فنی در روند توسعه ای دور دوحه ۴۶

فصل دوم: حمایت های تعرفه ای از کشورهای در حال توسعه در سازمان تجارت

جهانی

- مبحث اول: حمایت های تعرفه ترجیحی سازمان تجارت جهانی از کشورهای در حال توسعه ۵۲
- گفتار اول: حمایت های سازمان تجارت جهانی در ادوار مذاکراتی قبل از دور اروگوئه: ۵۲
- گفتار دوم: نقش سازمان تجارت جهانی در مدیریت موانع تعرفه ای برای کشورهای در حال توسعه ۵۴
- گفتار سوم: تثبیت تعرفه های سازمان تجارت جهانی در کشورهای در حال توسعه ۵۶
- گفتار چهارم: حمایت های تعرفه ای از کشورهای در حال توسعه در دور اروگوئه ۵۷
- گفتار پنجم: حمایت های تعرفه ای از کشورهای در حال توسعه در دور دوحه ۵۹
- مبحث دوم: حمایت های سازمان تجارت جهانی در موافقت نامه ارزش گذاری گمرکی از کشورهای در حال توسعه ۶۳
- گفتار اول: استثنائات در مورد کشورهای در حال توسعه ۶۵
- گفتار دوم: مشکلات کشورهای در حال توسعه در اجرای موافقت نامه ارزش گذاری گمرکی ۶۸
- مبحث سوم: حمایت موافقت نامه قواعد مبدأ سازمان تجارت جهانی از شورای در حال توسعه ... ۷۰
- گفتار اول: حمایت قواعد مبدأ ترجیحی در چهارچوب رژیم تعرفه ترجیحی از کشورهای در حال توسعه ۷۲
- گفتار دوم: اهداف قواعد مبدأ در نظام عمومیت یافته ترجیحات در کشورهای در حال توسعه ۷۳
- گفتار سوم: حمایت سازمان تجارت جهانی در همگرایی اقتصادی کشورهای در حال توسعه ۷۴

فصل سوم :حمایت‌های بخشی موافقت‌نامه‌های سازمان تجارت جهانی از کشورهای

در حال توسعه

- مبحث اول : حمایت سازمان تجارت جهانی در تفاهم‌نامه حل و فصل اختلافات از کشورهای
در حال توسعه ۷۶
- گفتار اول: معیارها و رویه‌هایی منحصر تفاهم‌نامه حل و فصل اختلافات سازمان تجارت جهانی
در حمایت از کشورهای در حال توسعه ۷۸
- گفتار دوم: حمایت از کشورهای در حال توسعه در اصول با قابلیت اجرای عام در تفاهم‌نامه
حل و فصل اختلافات سازمان تجارت جهانی ۸۰
- گفتار سوم: مقررات مربوط به جبران خسارت در سایر موافقت‌نامه‌هایی که با منافع کشورهای
در حال توسعه به طور مستقیم ارتباط دارند ۸۲
- بند اول: جبران خسارت کشورهای در حال توسعه در اقدامات ضد قیمت شکنی ۸۳
- بند دوم: جبران خسارت در موافقت‌نامه خرید دولتی از کشورهای در حال توسعه ۸۴
- بند سوم: رفتار مناسب و متفاوت موافقت‌نامه اقدامات حفاظتی در ارتباط با کشورهای در حال
توسعه ۸۴
- گفتار چهارم: مجموعه رفتار ویژه با کشورهای در حال توسعه در تفاهم‌نامه حل و فصل
اختلافات ۸۴
- مبحث دوم: حمایت سازمان تجارت جهانی در موافقت‌نامه کشاورزی از کشورهای در حال
توسعه ۸۶
- گفتار اول: استثنائات دسترسی به بازار محصولات کشورهای در حال توسعه در موافقت‌نامه
کشاورزی سازمان تجارت جهانی ۸۷
- گفتار دوم: استثنائات کشورهای در حال توسعه در حمایت‌های داخلی موافقت‌نامه کشاورزی
سازمان تجارت جهانی ۸۸
- گفتار سوم: استثنائات حمایت‌های صادراتی از کشورهای در حال توسعه ۹۱
- مبحث سوم: حمایت‌های موافقت‌نامه تجارت خدمات سازمان تجارت جهانی از کشورهای در
حال توسعه ۹۳
- گفتار اول: اهداف توسعه‌ای موافقت‌نامه تجارت خدمات در کشورهای در حال توسعه ۹۴
- گفتار دوم: شیوه‌های افزایش مشارکت کشورهای در حال توسعه در آزادسازی تجارت خدمات ... ۹۵
- مبحث چهارم: حمایت‌های سازمان تجارت جهانی در موافقت‌نامه جنبه‌های تجاری مالکیت
فکری از کشورهای در حال توسعه ۹۷
- گفتار اول: مفادی برای تعدیل آثار منفی اجرای موافقت‌نامه تریپس در حمایت از کشورهای در
حال توسعه ۹۹

- گفتار دوم: مهلت‌ها و دوره‌های انتقالی کشورهای در حال توسعه در موافقت‌نامه جنبه‌های تجاری حقوق مالکیت فکری ۱۰۲
- مبحث پنجم: حمایت‌های موافقت‌نامه ضوابط تجارت سرمایه‌گذاری از کشورهای در حال توسعه ۱۰۵
- گفتار اول: هدف موافقت‌نامه ضوابط تجاری سرمایه‌گذاری نسبت به کشورهای در حال توسعه ۱۰۷
- گفتار دوم: دوره انتقالی کشورهای در حال توسعه در موافقت‌نامه ضوابط تجاری سرمایه‌گذاران ۱۰۸
- گفتار سوم: موارد استثناء موافقت‌نامه ضوابط تجاری سرمایه‌گذاری ممنوعه برای کشورهای در حال توسعه ۱۰۸
- گفتار چهارم: عوامل توسعه نیافتگی کشورهای در حال توسعه و دلایل توجه به سرمایه‌گذاری خارجی در این کشورها ۱۰۹
- نتیجه‌گیری ۱۱۱

منابع و مأخذ

- منابع فارسی ۱۱۵
- منابع انگلیسی ۱۱۸

اختصارات و علائم تجاری

AOA: Agreement on Agriculture	موافقت نامه کشاورزی
ATC: Agreement on Textile and clothing	موافقت نامه منسوجات و پوشاک
ADP: Agreement anti-dumping	موافقت نامه ضد دامپینگ
BOP: Balance of payments	تراز پرداخت
DDA: Doha Development Agenda	دستور کار توسعه دوحه
DSB: Dispute settlement Body	رکن حل اختلاف
DSU: Dispute settlement understanding	تفاهم نامه حل اختلاف
DWP: Doha work Programme	برنامه کار دوحه
FDI: Foreign Direct Investement	سرمایه گذاری مستقیم خارجی
GATS: General Agreement on trade in services	موافقت نامه عمومی و تجارت خدمات
GATT: General Agreement on tariffs and trade	موافقت نامه عمومی تعرفه و تجارت
GSP: General system of Preferences	نظام عمومی ترجیحات
LDC: Least- Developed country	کشور با کمترین درجه توسعه یافتگی
MFN: Most favoured Nation	دولت کامله الوداد
NAMA- Non- Agricultural Market Access	دسترسی به بازار محصولات غیر کشاورزی

NTB: Non- Tariff Barrier	موانع غیر تعرفه‌ای
OECD: organisation for economic cooperation and development	سازمان همکاری اقتصادی و توسعه
PTA: Preferential Trade Agreement	موافقت‌نامه تجارت ترجیحی
PSI: Agreement on preshipment Inspection	موافقت‌نامه بازرسی پیش از حمل
SDT: Special and differential treatment	رفتار ویژه و متفاوت
SPS: Sanitary and phytosanitary standards	استانداردهای بهداشتی و بهداشت نباتی
SCM: Agreement on subsidies and counter vailing measures	موافقت‌نامه یارانه‌ها و اقدامات جبرانی
TBT: Technical Barrier to trade	موانع فنی تجارت
TRIMS: Trade – Related Investment measures	اقدامات سرمایه‌گذاری مرتبط با تجارت
TRIPS: Trade- Related Intellectual property rights	موافقت‌نامه جنبه‌های تجاری حقوق مالکیت فکری
TRQ: Tariff rate quota	سهمیه تعرفه‌ای
TRTA: Trade Related technical assistance	کمک فنی مرتبط با تجارت
UNCTAD: unite nations conference on trade and development	کنفرانس تجارت و توسعه ملل متحد
Wto: world trade organization	سازمان تجارت جهانی

فصل اول

مقدمه

اساس سیستم تجارت چند جانبه در کنفرانس برتون وودز^۱ به سال ۱۹۴۶ به توافق رسید. این سیستم تا ایجاد سازمان تجارت جهانی، توسط موافقت‌نامه عمومی تعرفه و تجارت (گات) گسترش داده شد، در حال حاضر روند سیستم تجارت چندجانبه در چهارچوب قوانین و مقررات سازمان تجارت جهانی انجام می‌شود و از آنجایی که جهانی‌سازی اقتضاء پیوستن کشورهای جهان را به سازمان تجارت جهانی دارد و پیوستن به سازمان تجارت جهانی از ضرورت‌های مبرم در روند جهانی شدن بحساب می‌آید. و از آنجایی که کشورها با سطح توسعه‌ای متفاوت محتمل پیوستن به این سازمان هستند. بنابراین سازمان تجارت جهانی برای رفع این مشکل استثنائاتی را نسبت به کشورهای در حال توسعه مقرر کرده تا به این طریق بتواند اقتصادشان را به پای اقتصاد کشورهای پیشرفته برسانند. سیستم تجارت چند جانبه سازمان تجارت جهانی فقط منافع کشورهای توسعه یافته را در نظر نگرفته است. کشورهای در حال توسعه برای افزایش مزایای استفاده از سیستم تجارت چند جانبه و با هدف کاهش انتقادات برنامه‌های توسعه‌ای، تحت برنامه‌های کاربردی گات با انواع رفتار ویژه و متفاوت به توسعه‌هایی رسیده‌اند.

اعمال رفتار ویژه و متفاوت در گات، برای بهبود شرایط دسترسی به بازار کشورهای توسعه یافته است، اما به دلایل مختلف برنامه‌های کاربردی رفتار ویژه و متفاوت نسبت به کشورهای در حال توسعه که تحت گات اعمال می‌شد و فوایدی که مورد انتظار بود به نتیجه‌ای نمی‌رسید. ولی با وجود پیشرفت در کاربردهای رفتار ویژه و متفاوت در مقررات جدید توسعه‌ای استدلال کشورهای در حال توسعه در برنامه‌های کاربردی در چهارچوب سیستم تجارت چند جانبه

---

^۱ کنفرانس برتون وودز **Bretton-Woods Conference** در سال ۱۹۴۴ ساختار اقتصادی جهان بعد از جنگ جهانی دوم بر اساس سیستم آمریکایی اقتصاد جهانی لیبرال شکل گرفت. آمریکا بعد از جنگ جهانی دوم بعنوان قدرت برتر نظامی و اقتصادی و سیاسی مطرح شد و سیستم اقتصادی جهان بر اساس اندیشه‌های هری دکستر وایت و جان مینارد کینز شکل گرفت.

ناکافی بودن آن است. برای فهم بهتر موضوع پایان نامه لازم است، ابتدا توضیح مختصری از سازمان تجارت جهانی داشته باشیم. هدف اصلی سازمان تجارت جهانی حذف موانع و محدودیت‌های تجاری و قرار دادن یک قانون تجاری جهانی یکسان و شفاف و منظم و یک سیستم مطمئن است. استفاده بهینه از منابع و افزایش آزادسازی تجارت و کمک به رشد اقتصادی کشورهای در حال توسعه بنا نهاده شده است. از فعالیت‌های اصلی سازمان تجارت جهانی : ۱-توافقاتی که از گات بجا مانده باید در محدوده سازمان تجارت جهانی اجرا شود. ۲- انتخاب انجمنی برای دیدارهای جدید و اشتباهات تجاری و اضافه کردن زمینه‌هایی جدید برای آزادسازی تجاری است. ۳- اختلاف بین طرفین را فوری و با حساسیت حل و فصل کنند. و پیدا کردن مکانیزم میانجگری است. ۴- سیاست تجارت خارجی اعضا را تحت نظر قرار داده و ارزیابی کنند.

۵- به عنوان سازمانی با ساختار دایمی باید با بانک‌های دنیا و سازمان‌های وابسته به آنها همکاری کنند. ۶- کمک به اقتصادهای ضعیف و کشورهای در حال توسعه برای استفاده آنها از سیستم بین‌المللی مفید و سودمند.

قانون اساسی سازمان تجارت جهانی: در سازمان تجارت جهانی دو قانون اساسی از گات به-جا مانده است. ۱-قانون کشور بسیار موفق و توسعه یافته ۲- قانون تجارت ملیساختار مدیریتی سازمان تجارت جهانی:

۱-کنفرانس وزرا^۱ الف: دیدار وزرای کشورهای عضو ب: بالاترین درجه برای رای دادن ج- دو سال یکبار تشکیل می‌شود.

۲- شورای عمومی^۲ الف: در سال چندین بار تشکیل می‌شود. و از همه کشورهای عضو نمایندگانی دارد. ب- برای کنفرانس وزیران فعالیت می‌کنند. ج- مکان کنفرانس در ژنو است.

۳- مدیر کل: نماینده سازمان است و از طرف وزرا انتخاب می‌شود.

۴- شوراها: الف- تجارت کالا ب- تجارت خدمات ج- تجارت مالکیت فکری

۵-انواع کمیته‌ها: الف- تجارت و توسعه ب- محدودیت تراز پرداخت‌ها ج- بودجه د- مالی و

تشکیلاتی ، مرکزیت در ژنو .

---

¹ (Ministerial Conference)

² General Council

اصول اساسی یا بنیادی سازمان تجارت جهانی ۱- اصل عدم تبعیض (اصل دولت کامله الوداد و اصل رفتار ملی) ۲- اصل آزادسازی تجاری ۳- اصل شفافیت ۴- اصل تجارت عادلانه یا منصفانه . سازمان تجارت جهانی دارای استثنائاتی نسبت به کشورهای در حال توسعه از اصول اساسی بیان شده است که در متن اصلی به توضیح آن پرداخته شده.

ادوار سازمان تجارت جهانی: دور اول کنفرانس در ژنو سوئیس سال ۱۹۴۷ به تعرفه پرداختند. دور دوم : آنسی فرانسه ۱۹۴۹ ، به تعرفه پرداخته شد. دور سوم: تارکی انگلیس ۱۹۵۱-۱۹۵۰ به تعرفه پرداختند. دور چهارم : در ژنو ۱۹۵۶-۱۹۵۵ به تعرفه پرداخته شد. دور پنجم دین سوئیس به تعرفه پرداختند. دور ششم : کندی سوئیس به تعرفه و ضد دامپینگ در سال ۱۹۶۷-۱۹۶۴ پرداخته شد. دور هفتم : دور توکیو در ژنو سال ۱۹۷۹-۱۹۷۴ به تعرفه و اهمیت تعرفه خارجی و تفاهم‌نامه‌هایی در چهارچوب آن پرداختند. نمونه بارز آن استانداردهای محصولات و خریدهای دولتی بود. دور هشتم : دور اروگوئه ۱۹۹۴-۱۹۸۶^۱ به تعرفه - تجارت خدمات - مالکیت فکری و قواعد مبدأ هم مطرح شد. اقامتگاه سازمان تجارت جهانی : ژنو مدیر کل : پاسکال لامی .

موضوع تحقیق:

حمایت سازمان تجارت جهانی از کشورهای در حال توسعه

Support World Trade Organization for Developing Countries

سوالات تحقیق:

الف: سوال اصلی:

تعرفه ترجیحی سازمان تجارت جهانی در حمایت از کشورهای در حال توسعه چگونه است؟
حمایت‌های سازمان تجارت جهانی در موافقت‌نامه حل و فصل اختلافات از کشورهای در حال توسعه چگونه است؟

ب: سوال فرعی:

---

¹ Punta Del Este

حمایت‌های سازمان تجارت جهانی از کشورهای عضو چگونه است؟

جواب سوال فرعی

حمایت سازمان تجارت جهانی از کشورهای عضو بصورت آزادسازی تجاری و دسترسی آسان‌تر به بازار کشورهای عضو با ممنوعیت موانع تعرفه‌ای و غیر تعرفه‌ای جلوگیری از صدور انواع یارانه و...

فرضیه:

۱- فرض بر این است که در حمایت‌های سازمان تجارت جهانی نسبت به کشورهای در حال توسعه ضمانت اجرای حقوقی وجود دارد.
۲- فرض را بر این مبنا می‌گذاریم که بین نظام عمومی ترجیحات تجاری (بند ۵ از ماده ۲۵) و شرط دولت کامله الوداد (ماده ۲) مغایرت وجود دارد.

۱- فرضیه پژوهش رد شد، طبق مطالعات، سازمان تجارت جهانی برای حمایت‌های پیش-بینی شده نسبت به کشورهای در حال توسعه مبنای حقوقی قرارداده واکثرت این حمایت‌ها وابسته به نگرش کشورهای توسعه یافته است.
۲- شرط دولت کامله الوداد یکی از اصول اساسی سازمان تجارت جهانی است و دولت‌های عضو را ملزم می‌کند تا آن اصول را در روابط تجاری خود رعایت کنند. اصل دولت کامله الوداد یعنی، اعطای بهترین وضعیت تجاری به هر عضو به دیگر اعضا است. فرض بر آنست چون براساس سیستم ترجیحات تجاری، تعرفه ترجیحی با عدم رفتار متقابل و به صورت یک‌جانبه نسبت به کشورهای در حال توسعه اعمال می‌شود. بنابراین مغایر شرط کامله الوداد است.
طبق مطالعات انجام شده فرضیه پژوهش رد شد، زیرا سازمان تجارت جهانی، برای امتیازات ارایه شده از طرف کشورهای توسعه یافته، الزام حقوقی قرارداده و از طرفی هم این استثنائات نوعی حمایت بحساب می‌آیند، چون برای مدت کوتاهی در نظر گرفته شده و همیشگی نیستند. بنابراین نمی‌توان گفت این استثنائات در نظر گرفته شده، مغایر با اصول سازمان تجارت جهانی است. و به غیر از آن افزایش سهم کشورهای در حال توسعه و کمتر توسعه یافته از رشد تجارت

بین‌الملل یکی از اهداف اساسی سازمان تجارت جهانی است و این هدف را با اصل رفتار ویژه و متفاوت دنبال می‌کنند.

سابقه تحقیق:

۱- اعضای سازمان تجارت جهانی که تمام کشورهای توسعه‌یافته و اکثر کشورهای دنیا را در بر می‌گیرند، متعهد هستند، که مقررات دولت کامله‌الوداد^۱ را در برابر یکدیگر رعایت کنند. اصل دولت دوست بهره‌مند از هنگام تأسیس گات در ۱۹۴۷ تا به حال برقرار بوده است. مهم‌ترین استثناء این اصل وضع قراردادهای ترجیحی با کشورهای در حال توسعه است. سابقه این استثناء به توافق اعضای گات در سال ۱۹۷۱ برای لغو تعهدات ماده اول موافقت‌نامه عمومی تعرفه و تجارت در یک دوره ده ساله باز می‌گردد. که پس از آن دولت‌های توسعه‌یافته اجازه یافتند، نرخ‌های ترجیحی تعرفه‌ای را برای کشورهای در حال توسعه در نظر بگیرند. استثناء دیگر اصل دول کامله‌الوداد در سازمان تجارت جهانی اتحادیه‌های گمرکی و مناطق آزاد تجاری هستند. به موجب ماده ۲۴ گات ۱۹۹۴ کشورها می‌توانند در قالب ترتیبات منطقه‌ای و وحدت اقتصادی، نرخ‌های تعرفه‌ای پایین‌تری را در روابط تجاری خود اعمال کنند. (ناصر احمدی خلجی. بررسی ساختار حقوقی سازمان جهانی تجارت و مسأله الحاق ایران (پایان‌نامه کارشناسی ارشد حقوق بین‌الملل). دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، ۱۳۷۶. ص ۵۶-۵۵ و ۱۳۱-۱۳۴)

۲- در محدوده گات اولین اقدامات در حمایت از کشورهای در حال توسعه در سال ۱۹۵۵

صورت گرفت. Pangestu-2004-1287-1288

۳- برطبق ماده ۱۸ کشورهای در حال توسعه اجازه یافتند تا به منظور کمک به تأسیس صنایع خاص و یا بخش‌های جدید کشاورزی و همچنین مقابله با مشکل تراز پرداخت‌هایشان برخلاف تعهدات خود در چهارچوب گات، از طریق لغو امتیازات تعرفه‌ای قبلی و اعمال

---

^۱ . بر این اساس کشورهای عضو حق ندارند با شرکای تجاری با تبعیض رفتار کنند این اصل برای کشورهای در حال توسعه دارای استثناء است. لذا در سازمان تجارت جهانی علی‌رغم نفی تبعیض اعطای امتیازاتی در این زمینه برای کشورهای در حال توسعه تشخیص داده شده است.